Gemeenschap De Hooge Berkt

Evangelie: Mattheüs 25, 14-30
Datum: 7 november 2026
Overweging door: Els Vis

Voelen jullie net als ik medelijden met die man die dat ene talent dat hij in bewaring had gekregen, uit angst verstopt zodat hij het ongeschonden aan zijn meester kan teruggeven? En dan vervolgens wordt verbannen “in de uiterste duisternis”? Om te jammeren en knarsetanden.

De andere twee dienaren gaan handel drijven en maken van het geld nog meer geld. “Voortreffelijk!” in de ogen van de meester wiens vermogen bij zijn terugkeer door hun toedoen is verdubbeld. Winst en economische groei. Zij vermorzelen de kleine mens, zij vermorzelen onze schepping. De meester verfoeit de luiheid van de derde dienaar. “Wie heeft zal nog meer krijgen en wel in overvloed, maar wie niets heeft, hem zal zelfs het laatste worden ontnomen.” Het staat in de Bijbel en het is de bittere realiteit van onze wereld. De rijken worden alsmaar rijker, de kloof tussen arm en rijk groeit, het aantal miljonairs in Nederland groeit, evenals het aantal klanten bij de Voedselbank.

De man met het ene talent is bang voor zijn meester die in zijn ogen streng is. Hij is bang om het fout te doen. Hij is bang dat hij faalt. De verantwoordelijkheid voor dat ene talent drukt op hem als een loden last. Het enige dat hij kan bedenken is het talent goed te verstoppen. Hij bewáárt het, waar de andere twee het behéren. Bewaren is behouden, beheren is organiseren. Beheren vraagt creativiteit, slagvaardigheid, initiatief. Vaardigheden die de een nu eenmaal meer gegeven zijn dan de ander. Onze derde dienaar komt tot niets. In Brabant zouden we zeggen: “Het is een *sukkelèr*.”

Maar in de ogen van God zijn we toch allemaal gelijk? Is de een toch niet beter dan de ander. Zijn we toch allemaal Gods geliefde kind. Waarom wordt hij dan gestraft voor wat niet in zijn vermogen ligt? Gestraft omdat hij niet voldoet aan de verwachtingen van zijn meester? De twee dienaren in hun maatpak en fancy kantoor op de Amsterdamse Zuidas tegenover de *sukkelèr* die thuis op de bank de hele dag tv zit te kijken. Alle drie kinderen van God.

Het mooie en tegelijk het lastige van gelijkenissen is dat ze in metaforen geschreven zijn. De betekenis van het verhaal ligt niet aan de oppervlakte, maar moet opgediept worden. Je moet op zoek naar wat erin verborgen ligt, naar een diepere boodschap. En die kan voor iedereen anders zijn, want wij lezen het Grote Verhaal tegelijk met ons eigen verhaal.
Zo heeft voor mij een bijzinnetje in de tekst een enorme betekenis: “ieder naar wat hij aankon”. God vertrouwt je datgene toe wat voor jou te dragen is. Want nee, we zijn niet allemaal gelijk. Niet iedereen heeft dezelfde vaardigheden en talenten. We zijn wel gelijkwáárdig. De dienaar met de vijf talenten is als mens evenveel waard als de dienaar met het ene talent. En dat is een belangrijk gegeven. Faalangst. Een gevoel van minderwaardigheid. Geen geloof in eigen kunnen. Het trekt je naar beneden. Naar de uiterste duisternis.

CC BY NC

Mijn tante Paula stuurde mij lang, lang geleden een kaart met daarop de zin: “Jij mag er zijn.” Dat ontroerde mij zeer, omdat ik dat zelf op dat moment maar moeilijk kon geloven. En dat is waar dit hele verhaal volgens mij ten diepste over gaat. Over het vertrouwen dat je geliefd bent én nodig bent om die liefde in de wereld te laten renderen, te verspreiden, te vermenigvuldigen. God acht ons tot meer in staat dan wij zelf vaak denken.

Ik zag deze week in de bioscoop een prachtige film: ‘The cycle of love’. Heeft iemand die ook gezien? … De cyclus van liefde begint altijd bij jezelf. Of misschien moet ik zeggen: die begint altijd bij God. Want God is de Liefde zelf. Dat is Jezus’ boodschap: ik laat aan jou het beheer van Gods liefde. Begraaf het alsjeblieft niet onder onverschilligheid, ongeloof of angst. Maar eigen je die liefde toe en leef vanuit het geloof dat je onvoorwaardelijk geliefd bent net als ieder ander levend wezen. Dan vermeerdert de liefde zich vanzelf.

De hoofdpersoon in de film komt uit India en behoort tot de Dalits, ook wel de onaanraakbaren genoemd. Zij worden niet gezien als mensen, zelfs nog minder dan dieren. Zij mogen anderen niet aanraken en worden ook niet aangeraakt. De man lijdt hier enorm onder en zoekt naar een plek waar hij vrij is om zichzelf te zijn, om een mens als ieder mens te zijn. Hij onderneemt een onmogelijke fietstocht van India naar Zweden en uiteindelijk rest hem de vraag: “Welk verhaal over mijzelf geloof ik?” Het verhaal dat ik nog minder ben dan een beest of het verhaal dat ik de moeite waard ben om van te houden? Hij gelooft het laatste verhaal en verspreidt het sindsdien in India in zijn strijd tegen de onmenselijke wreedheid waar de Dalits onder te lijden hebben. Als je hem zijn verhaal ziet vertellen, dan zie je hem overlopen van liefde en vreugde. Om het beeld van de profeet Jesaja te gebruiken: “Het gutst eruit”. Jesaja rept over die vreugde als je wegtrekt uit het verhaal van minderwaardigheid naar het verhaal van bevrijding.

Heb ik nog steeds medelijden met die derde dienaar? Ja. Maar ik lees die slotzinnen niet langer als een dreigement, maar als een oproep aan mijzelf, aan ons. Mijn geloof zegt mij dat níemand nutteloos is in de ogen van God. Dat God níemand in de uiterste duisternis gooit. Dat zijn onze eigen demonen. Dat doen mensen zichzelf aan, dat doen mensen anderen aan. God vertrouwt ons zijn liefde toe. Hij geeft het ons in beheer. Om die mens die leeft in uiterste duisternis het verhaal van die liefde te vertellen. Te vertellen dat ook hij voor het licht bestemd is.

CC BY NC